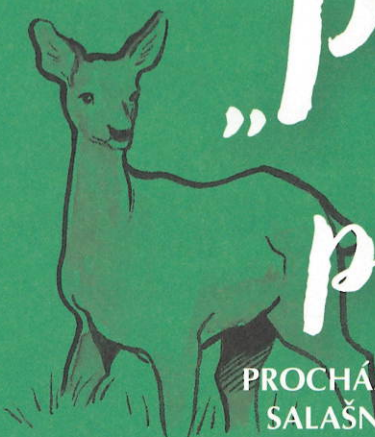

VALAŠSKÉ MUZEUM V PŘÍRODĚ
V ROŽNOVÉ POD RADHOŠTĚM
NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA

PRO RODIČE S DĚTMI PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

„Příběh Janka, pašáčka ovcí“

PROCHÁZKA AREÁLEM VALAŠSKÉ DĚDINY S PROHLÍDKOU
SALAŠNICKÝCH EXPOZIC PREZENTUJÍCÍCH CHOV OVCÍ

KDYŽ NA JAŘE VYSVITLO A ZAZELENALA SE , OBCHÁZEL JANEK DĚDINU A SHÁNĚL OD JEDNOTLIVÝCH HOSPODÁŘŮ. U KAŽDÉ PŘIBYLO NĚKOLIK OVEČEK, AŽ Z NICH BYLO VELIKÉ . JANEK VEDL OVEČKY NA PASTVINU UPROSTŘED LEŠA. POMÁHAL MU KAMARÁD JURÁŠ A , KTERÉMU ŘÍKALI AZOR. NA LOUCE ZA VESNICÍ PÁSLA HUSOPASKA HANIČKA . U POTŮČKU BYLI DVA OGAŘI, KTERÍ CHYTILI . CESTOU K LEŠU VIDĚLI SPOUSTU ZVÍRÁTEK. V TRÁVĚ POSKAKOVAL A POD LESEM SE PÁSLA . JANEK S JURÁŠEM HNALI OVEČKY DO LEŠA PO ÚZKÉM MEZI , AŽ SE DOSTĚLI NA VELIKOU PASEKU. NA PASECE STÁLA MALÁ DŘEVĚNÁ KTERÉ SE ŘÍKÁ KOLIBA. VEDLE NÍ BYLA DŘEVĚNÁ OHRADA PRO OVEČKY. PŘES DEN SE PÁSLY NA ZELENÉ , ALE V BYLY ZAVŘENÉ V OHRADĚ. HLÍDAL JE AZOR, ABY JE OCHRÁNIL PŘED A .

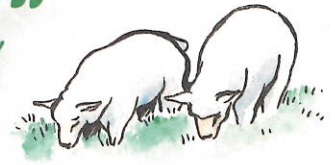
TŘIKRÁT ZA DEN DOJILI JANEK S JURÁŠEM A Z NĚJ PAK VYRÁBĚLI , KTERÝ NOSILI DOLŮ DO DĚDINY A ROZDĚLILI JEJ MEZI JEDNOTLIVÉ HOSPODÁŘE, KTERÝM SE STARALI O OVEČKY.

JEDNOU JANEK POTKAL V LEŠE HANIČKU, KTERÁ SBÍRALA DO MALÉHO . HANIČKA BYLA PĚKNÁ DÍVČINA A JANKOVI SE MOC LÍBILA. VENKU SVÍTILO A JANEK S HANIČKOU SI POVÍDALI O LEŠE, O ZVÍRÁTKÁCH A O TOM, CO SE DĚJE V DĚDINĚ MEZI LIDMI.

NA PODZIM, KDYŽ ZAČALO ZE STROMŮ OPADÁVAT , HNAL JANEK S JURÁŠEM STÁDO Z HORSKÉ PASEKY ZPÁTKY DO DĚDINY. OVEČKY SE VRÁTILY KE SVÝM HOSPODÁŘŮM, KDE POBÝVALY ZASE AŽ DO PŘÍŠTÍHO JARA. JANEK SE VRÁTIL K RODIČŮM S RADOSTNOU NOVINOU, ŽE SI NAŠEL HANIČKU A CHCE SE S NÍ OŽENIT. RODIČE JIM VYSTROJILI PĚKNOU SVATBU. PO ČASE SE JANKOVI A HANIČCE NARODILO NĚKOLIK A RODINA SPOLU ŠŤASTNĚ ŽILA MNOHO LET.

„Příběh Janka, pasáčka ovcí“

Milé děti a rodiče, vydejme se společně s pasáčkem Jankem na procházku Valašskou dědinou a podívejme se, jak Valaši v minulosti chovali ovce. Čtete pozorně, ať nezabloudíte! Trasa je vyznačena červenými šipkami v mapce.

KDE: areál Valašská dědina

KDY: od května do konce září

ČASOVÁ NÁROČNOST: 1 – 1,5 hod.

OBTÍŽNOST: terénem nahoru a dolů, přes dřevěné schody, pěšinami, po cestě

1.

Naše první zastávka bude u **koliby z Černé hory**. Jděte směrem do areálu Valašská dědina, projděte brankou mezi velikou šestibokou stodolou a amfiteátr, pak nahoru po dřevěných schodech a za plotem zahněte doleva. Projděte pod dřevěným přístřeškem a před sebou uvidíte kolibu. **Než si kolibu prohlédnete, přečtete si společně příběh o Jankovi, pasáčkovi ovcí, který je na titulní straně.**

Janek s Jurášem dovedli na jaře stádo ovcí na horskou pastvinu – **salaš**, kde stála dřevěná roubená stavba – **koliba**. Poblíž koliby se stavěla ohrada – **košár**. Do ohrady se ovce zavíraly na noc nebo před dojením. Pastýř - **bača** pobýval v kolibě za špatného počasí, a také zde vyráběl **brynz** (sýr z ovčího mléka) a **žincici** (syrovátku z ovčího mléka). Část se spotřebovala k jídlu a část nosili pastevci do dědiny a rozdělávali majitelům ovcí. Podívejme se, jak to uvnitř koliby vypadalo a co v ní bylo. Na lavičích jsou připravené dřevěné nádoby a pomůcky, které ke své práci bača potřeboval. Nad ohništěm visí na velikém dřevěném háku kotel, v němž se ohřívalo mléko.

TOPÁRKA

ČRPÁK

GELETA

OBOŇA

PUTNA

ZVONEC

2.

Budeme pokračovat k malé **chalupě bezzemka z Leskovce**. V takové chaloupce žil Janek se svými rodiči. Když se podíváme dovnitř, uvidíme, jak bydleli ti nejchudší lidé na vesnici. Vybavení chalupy je velice skromné, jen pár kusů nábytku, nádobí na vaření, dřevěné putny na vodu a řemeslné nářadí potřebné k práci.

Chudí lidé, kteří neměli vlastní pole, pracovali na polích u bohatých sedláků, chodili na dřevo do lesa nebo pásli ovce jako náš Janek. Ve chlívku vedle chalupy chovali kozu, která jim dávala mléko. Aby si vydělali trochu peněz, vyráběli přes zimu řemeslné výrobky z dostupného materiálu, například metly z vrbového proutí nebo ošatky ze slámy. Výrobky pak prodávali nebo vyměnili za jídlo - trochu mouky, brambory, vajíčka, apod.

3.

A nyní se vydáme ke **stánisku z Rákošového**. Od chalupy bezzemka budeme pokračovat dále po cestě, vpravo vidíme ovocný sad a políčka se zemědělskými plodinami, které se v minulosti běžně pěstovaly. Na rozcestí zahneme doleva a vystoupáme kolem zvoničky k chalupě na horské pasece - ke stánisku z Rákošového.

Na horské pasece pobývali pastevcí od jara až do podzimu. Stojí tu chalupa a v ohradě je chlév a čtyři ovčiny. V minulosti zde hospodařili čtyři bratři, kteří se společně starali o ovečky. Od května do října vyháněli každé ráno stádo ovcí na pastvu a večer zase zpátky do ovčínů. Pokud v ohradě není stádo oveček, tak se pase na okolních loukách. Podívejte se dovnitř chalupy, kde vyráběli pastevcí sýr. Na lavici uvidíme salašnické nádoby, které k tomu potřebovali.

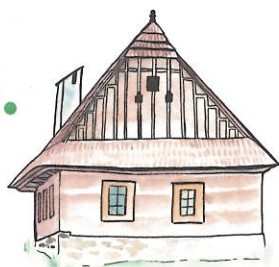
4.

V naší procházce budeme pokračovat ke **kolibě na líhách z Nedašova**. Ze dveří vyjdeme rovně nad chalupu, vejдем do lesíka a po chodníku půjdeme směrem ke hřbitovu a ke kapli z Valašské Bystřice. Projdeme kolem kaple, dále jdeme chodníkem podél lesíka na cestu a pak se dáme doleva.

Pokračujeme nahoru po cestě, která zatáčí doprava, projdeme kolem větrného mlýnku a kousek za ním směrem vpravo uvidíme kolibu na líhách z Nedašova. V podobné kolibě přebýval Janek se svým kamarádem Jurášem v době, kdy pásli ovce na horských pasekách. Tato koliba se dá přemístit na jiné místo. Má totiž sanice, které vypadají jako veliké lyže. Když ovce vypásly trávu v okolí, pastevcí převezli kolibu o kus dál. Sanice po mokré trávě pěkně klouzaly. Na podzim se Janek s Jurášem, psem Azorem a stádem ovcí vrátili zpátky do dědiny. Brzy po návratu domů čekala Janka veliká událost. A jaká? To se za chvíli dozvíme.

5.

Na závěr našeho příběhu zavítáme do **chalupy z Nového Hrozenkova č. 10**. Vrátime se zpátky na cestu, projdeme zase kolem větrného mlýnku a pak směrem dolů kolem hostince ze Zděchova. O kousek níže nalevo uvidíme kovárnu a hned pod ní je velká usedlost z Nového Hrozenkova č. 10, do které vejдем a podíváme se, co se uvnitř děje.

Jsmе v chalupě bohatého sedláka, kde právě probíhá svatba. A právě takovou svatbu měl i Janek s Haničkou z našeho příběhu. Na stolech je připravena svatební hostina, na posteli jsou nachystané peřiny pro nevěstu do výbavy. Po svatbě se Jankovi a Haničce narodilo několik dětí a žili spolu šťastně mnoho let. Tady náš příběh Janka, pasáčka ovcí končí a vy se ještě můžete podívat třeba ke kováři, do větrného mlýna, do školy a do dalších chaloupek, abyste viděli, jak lidé v minulosti na valašské vesnici žili. Cestou určitě uvidíte i některá zvířátka, která chovali, např. ovečky, koně, krávy, kozy, husy nebo slepice.

Děkujeme za návštěvu a přejeme vám, ať se vám v životě dobře daří!!!
Na shledanou příště ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

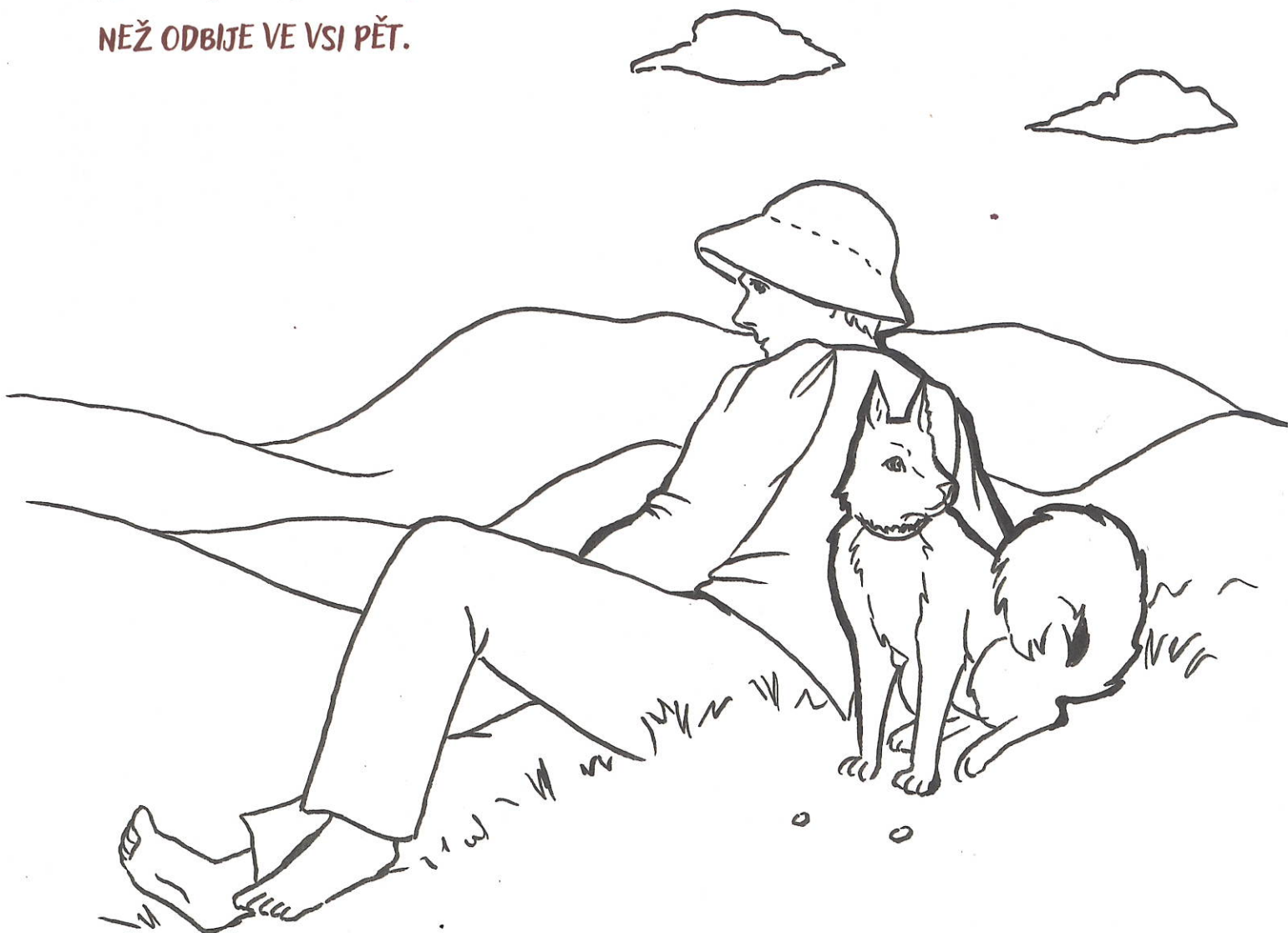
1. KOLIBA Z ČERNÉ HORY
2. CHALUPA BEZZEMKA Z LESKOVCE
3. STÁNISKO Z RÁKOŠOVÉHO
4. KOLIBA NA LÍHÁCH Z NEDAŠOVA
5. CHALUPA Z NOVÉHO HROZENKOVA Č. 10

VSTUPNÍ BUDOVA SUŠÁK

ŠEL JANEČEK NA KOPEČEK,
HNAL PŘED SEBOU PĚT OVEČEK
A ŠESTÉHO BERANA
SE ZLATÝMA ROHAMA.

JANKU, JANKU, JANEČKU,
KDE MÁŠ JEDNU OVEČKU?
ZATOULALA SE TI V LESE,
AŤ SI JI VLK NEODNESE!

SPĚCHEJ PRO NI JANEČKU,
HLEDEJ SVOJI OVEČKU.
AŤ JE BRZO ZASE ZPĚT,
NEŽ ODBIJE VE VSI PĚT.

VALAŠSKÉ MUZEUM V PŘÍRODĚ
V ROŽNOVĚ POD RADHOŠTĚM
NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA

©Valašské muzeum v přírodě, 2018

Text: Helena Cviklová

Grafická úprava: Anna Zmeškalová